

מדינת ישראל

א.ו.

הכנסת

פרוטוקול מס' 36/ג

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום ג', כ"ה באדר ב', תשי"ד - 30.3.54, בטעה 11,00.

נכחין:

- א. ריטלט - היו"ר
- ח. בוגר
- א. כלפון
- ט. כפרית
- ד. נצר
- י. סטילנסקי
- א. רוזנאל-באור

סוזמנים:

מר שריד - סגן מנהל משרד החינוך
ד"ר פיינבסגליק - מנהלת מרד הגנים במשרד החינוך
גב' סטנר - היועצת הטכפסית של משרד החינוך

נעדרין:

- ס. אונג
- ט. ארם
- א. ברמן
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא
- ט. פרסיץ
- ר. צברי
- י.ט. רוזנברג

סדר-היום:

המצב בגני-הילדים לקראת שנת הלימודים תשס"ו.

=====

היו"ר א. ריטלט:

חה"כ פרסיץ נאלצה מסיבות טכפחתיות לצאת באופן דחוף ללונדון, ואני מפלא את סקומה.

יוטבת-הראש העמידה על סדר-יומה של ישיבה זאת את בעיית גני-הילדים לקראת שנת הלימודים תשס"ו, ואת מין התנגדות אני מציע לדון בנושא זה.

א. רוזנאל-באור:

טבלי לפגוע בנושא העומד על סדר-היום אני מבקשת שתבחן לי האפשרות להציג לנציגי משרד החינוך שאלה הנראית כדחופה. יוטבת-הראש הבטיחה, כי בישיבה זו אפשר יהיה לטאול שאלות.

פנו מלי סורים מל-אביל ומירוסלים ומסרו שניכן מפשכורתם ססים לקופת-חולים ולהסתדרות העובדים בטעה שהם אינם חברים בקופת-חולים וגם לא בהסתדרות העובדים הכללית, האם היתה זו טעות מקרית מצד מיטהו / מיט בזה מגטה סווייטת ? מה על המורים האלה לעשות?
א

סר טרייב:

משרד החינוך אינו מוכה סט אחיד מטעבורתם של המורים. במידה שמיטהו מוכה סט זה, הרי עושה זאת המתדרות המורים. עיריית תל-אביב המקבלת את הכסף תשלום המסכורות מאתנו מעבירה אותו למטרד והוא משלם למורים את המסכורות. יתכן שבמסד מנכים סט מטעם המתדרות המורים. בכל אופן סאלה זו אינה כמחום פעולתו של משרד החינוך. במידה שידוע לי משתייכים להסתדרות המורים שני סוגי מורים: מורים שהם רק חברים בהסתדרות המורים, ומורים השייכים גם להסתדרות העובדים. היתה תקופה שהבדילו ביניהם, לא ידוע לי מהו המצב כרגע.

סטילנסקי:

ברצוני להציע נושא לסדר-היום והוא: בעיית החינוך באזורים המרוחקים בנגב ובצפון. באחת הישיבות האחרונות התקיימו חילופי דברים בנוון, אך יש לי רושם שאין אנו יודעים די הצורך על הנעשה בשטח זה ואני מבקש שועדת החינוך תדרוש ממפקחי שני המחוזות הללו דינים-וחשבונות על הנעשה בשטח עבודתם, וגם הצעות לפתרון הבעיה.

סר טרייב:

בעקבות ישיבתי האחרונה עם מפקחי המחוזות פניתי אליהם וביקשתי להטציא לי בימים הקרובים ביותר הצעות מעשיות בקשר לשאלת הקמתם של בתי-ספר מחוזיים למושב עולים בנגב, בגליל ובמרכוז. כן ביקשתי נתונים על כך כמה מושבי עולים אפשר לרכז בבית-ספר אחד. את התשובות נקבל בוודאי בימים הקרובים. בשבוע הבא ישנה שוב ישיבה עם מפקחי המחוזות ושאלת בתי-הספר המחוזיים ובעיית המורים לבתי-ספר אלה עומדת על סדר-היום. מרכז המורים מקיים אסיפות מורים, בהשתתפות נציגי משרד החינוך, שבהן קוראים למורים להתנדב לעבודה ביישובים המרוחקים. לאחר שבדע מה הן תוצאות ההתנדבות צדקה אם יש צורך להטיל חובה על המורים שילמדו תקופה מסוימת באזורים המרוחקים. אני מציע שהדיון על החינוך באזורים המרוחקים יתקיים לא לפני פגרת הפסח, מפני שאחת הוא לא יהיה שלם.

היר"א רימלט:

אם משרד החינוך יוכל להטציא לנו את האינפורמציה שיקבל מהמפקחים עוד לפני פגרת הפסח - נקיים את הדיון לפני הפגרה; אם לאו - נמתין עד לאחר הפגרה.

אנו עובדים עתה לדיון בסדר-היום; טעב בגני-הילדים לקראת שנת הלימודים תש"ו.

סר טרייב:

לפני 3 שבועות סדרתי בישיבת הוועדה אינפורמציה על מצב הגנים בתש"ד ולקראת תש"ו. אני יכול עתה לאזור על חלק מהדברים שכבר אמרתי. על-פי המספרים הנמצאים בידינו - ואני מסתמך כאן על נתונים שלפיהם אנו משלמים משכורת לגנות - לומדים בגני הילדים הציבוריים כ-30,000 ילדים, אשר בהם מטפלות 1010 גנות. טווח כלל הגנים במדינה 155 כיתות גן סוחזקות על-ידי משרד החינוך. לפי ההערכה הכללית ישנם כיום במדינה 34,000 ילדים בגיל 5, והואיל וקרוב ל-30,000 ילדים מבקרים בגנים הציבוריים למיניהם אנו מניחים שכמעט כל גילאי חמש לומדים בגן. 4000 ילד בוודאי לומדים בגנים פרטיים, וכן לומדים ילדים במיסיון, במסגרת פטור ואפילו בכיתה א' של בית-הספר. הודעתי כבר, שלפי טיטב הידיעות הנמצאות בידינו אין ישוב עולים ללא גן ילדים. באותה הישיבה אמרה יושבת-הראש שידועים לה ישוב עולים בהם אין גן. ביקשתי למסור לנו את שמות הישובים כדי שנחקור מה היא סיבת הדבר, מפני שלא היתה כל טיבה אוניקסיבית לאי-פתיחת גנים במקומות הללו, כי ההורים שם בלאו-הכי היו פטורים מתשלום שכר-הלימוד.

הגנים

בתקציב לשנת הלימודים תש"ו קהוגש לכנסת מופיע טעיף הוצאה וטעיף הכנסה אשר טטנו אפשר ללמוד, כי הממשלה מציעה לכנסת לקיים את הגנים בשנת תש"ו בעזרת אותם 4 הגורמים שקיימו את הגן השנה והם: משרד החינוך, הסוכנות, שכר-הלימוד והרשויות המקומיות, המשתתפות בהחזקת הגנים. לדעתנו, טעיף ההכנסה המופיע בתקציב הוא מופרז. הבאנו גם לתשומת-לבה של ועדת החינוך והוועדה המשותפת של ועדת החינוך וועדת הכספים

מר שריד:

שגם המצב יסאר כמות שהוא עתה יצטרכו בשנת הלימודים הבאה להגדיל את שכר-הלימוד במידה ניכרת, מפילו למעלה מכפליים, ודבר זה מדאיג אותנו מאד. הוועדה המסומפת אימרה את הניתוח שלנו ובאותה הישיבה נאמר לנו שבתקציב אשר הובא עכשיו לאיסור הכנסת לא יוכנסו סיבויים, אלא כל תיקון לתקציב, במידה שיוסכם עליו, יבוא מתוך הרזרבה אשר על חלוקתה ידונו בפגרת הפסח או לאחריה.

ישנם סכומים אותם יצטרכו להקציב למשרד החינוך אף אם לא יסכימו על הגדלת הסעיפים הטופיעים בהצעת התקציב. ראשית - הוצאות הגידול הטבעי בשנת תס"ו, אשר יחייב אותנו לפתוח אולי כ-600 כיתות חדשות בבתי-הספר. הגידול הטבעי בגני-הילדים נלקח בחשבון בהצעת התקציב. כן בנויה הצעת התקציב על 32 שעות הוראה לכל מורה, החל מחודש ספטמבר, ואם המורים יסרבו להורות שעתילים נוספות יצטרכו לתת למשרד החינוך תוספת תקציב מתוך הרזרבה. משרד החינוך אינו מקיים לעת עתה כל סלא-ומתן עם מרכז המורים בניידון. הממשלה החליטה על 32 שעות הוראה לשבוע ויתכן שהמסא-ומתן יתנהל על-ידי שר האוצר או על-ידי ועדה מיוחדת מטעם הממשלה. משרד החינוך עייף כבר מן המסא-ומתן של אשתקד.

ד"ר פיינס:

על הגן עובר מספר קשה והסיבות לכך ידועות. אחד הקשיים הוא שלא היה ידוע אם הגנים ייפתחו בשנת הלימודים תס"ד ולכן הילדים התחילו ללמוד בגן רק בחודש נובמבר. בכל רשת סכינים את המוסדות כבר בקיץ לקראת שנת הלימודים החדשה, אך הגנים לא הוכנו בקיץ, ועד אשר גטרו את ההכנות חלפו חדשים. זאת אומרת, שהמדינה מוציאה כספים על חינוך והילדים אינם נהנים. השנה בוודאי יכינו את הגנים בחופשת הקיץ והילדים יתחילו את לימודיהם סוקדם. המסבר בגן קטור גם בהעברה מתוך חינוך חובה חיינם להטלת שכר-הלימוד, אם כי לא רק מבחינה כלכלית אלא גם מבחינה פסיכולוגית, מפני שההורים התרגלו במשך 3 שנים לא לשלם שכר-לימוד. לפי האומדן שלנו חסדים לעומת אשתקד 13,000 ילדים בעיקר בני 4, אף כי לדעת חסדים בגן גם בני חמש. אין לשכוח יבין 30,000 ילדים הלומדים בגנים כלול גם חלק מאותם הילדים המבקרים בגנים פרטיים. מתוך הדינים-והחשבונות על הרשויות הטקוסיות מתברר, כי שם אינם יודעים היכן נמצאים מאות ילדים בגיל חינוך חובה. כן ישנן שכונות רבות, כמו שכונת סלמה, ששם אמנם קיימים גנים אבל הם אינם יכולים לקלוט את כל הילדים מסתובבים בחוץ. בעיקר טובלים בני 4, כי הורים אשר חייבים לשלוח לגן את ילדיהם בני החמש ואף לשלם עבורם אין ידם משבת לשלוח לגן את ילדיהם הצעירים יותר.

כיום נמצאים במדינה כ-50,000 ילדים בגיל 4. בשטח זה ניתן לתקן הרבה מאד. אמנם נדמה לי שאין כל תקווה לכלול את הגן במטגרת חוק חינוך חובה חיינם, אבל ישנם תיקונים שניתן לבצעם בגבולות התקציב הקיים.

כאשר מדברים על הגן מבחינה פדאגוגית קשה לא לנגוע בגילאי 4, כי היחידה של גילאי 5 היא פרדוכסלית מבחינה פדאגוגית. למעשה, בטקרה הטוב ביותר, נמצאים הילדים בגן כ-8 חדשים, ולאחר סיום הגן מגיעים ילדים מישובי עולים לשימוש ב-200 מלה - רמה המושגת בדרך כלל על-ידי ילדים בני שנתיים. ילד בן חמש יח ע בדרך כלל כ-2000 מלה. כאשר הילד בכנס לבית-הספר הוא צריך להיות מצוייד במושגים סטוייטים על-מנת שאפשר יהיה ללמדו קרוא וכתוב וכדי שיוכל לעבור לשפת סטלים. אך תוך 8 חדשים אין מספיקים להקנות לילדים את הדרוש להם ומכאן נובעת ההישארות העולה למדינה כסף רב. ההוצאות הנגדמות עקב ההישארות הן כה גדולות עד כי אפשר היה להשתמש בכסף זה לתמיכה בגילאי 4. אני רוצה להדגיש, כי להישארות ישנה השפעה פסיכולוגית קשה מאד, מפני שהכשלות בכיתה א' לפעמים רודף אחרי הילד כל חייו. על כן, למרות המצב הכספי הקשה, אני חושבת שוועדת החינוך והתרבות צריכה לחפש דרכים להכללת גילאי 4 בגן. מנין לקחת את התקציב לכך? - אני מעריכה ש-50% יתנו ההורים בצורת שכר-לימוד גם הסוכנות חייבת להקציב כסף למטרה זו, מפני שהגן הוא אחד מאמצעי הקליטה הטובים ביותר. הסוכנות עושה זאת למעשה, אלא שהיא מעבירה את הכסף

ד"ר פליינט:

לאגורות שאינם חינוכיים, גם הממשלה נוקטת בדרך זו בהעבירה כסף למשרד הטעם, אשר מחזיק בגנים שלו כ-5000 ילדים, ביניהם ילדים בני 4. ילדים אינם שייכים לשום משרד ואסור להכניסם למעגל של תמיכות וטעם. ילדים שייכים לחינוך ואם כספיהם אלה יינתנו לחינוך נוכל לפצוא דרך ביצוד לכלול את גילאי 4 בגן, אם כי לא בדרך של הטלת חובה.

באשר כגון שבכל ישוב עולים קיים גן. הדבר אמור לגבי גילאי 5 בלבד. משרד החינוך גם נתן הוראות שאפשר לפתוח גן אם מספר ילדים בני חמש במקום אינו נופל מ-11. אבל ישנם ישובים בהם נמצאים רק 7 ילדים בגיל חמש ועוד כ-10 ילדים בני 4 או 3 וחצי. במקרה כזה אין פותחים גן, ועל ישובים כאלה מדובר כאשר אומרים שבמקומות רבים אין עדיין גנים. בישובים בהם ישנם רק 9 ילדים בגיל החינוך חובה אנו נעזרים על-ידי גורמים שונים ובכל זאת פותחים גן.

אשר לבעיית הפיקוח, לדעתנו יש שוב אורך להגדילו, לאור המצב הקיים עתה בגנים כאשר 95% מן הגבנות בנגב הן בלתי-מוסמכות. הוא הדין לגבי הגנים בצפון הרחוק. טעב קשה שדרך גם בגנים במרכז הארץ. במקומות רבים באותם החלקים הספיקו המפקחות לבקר עד היום רק פעם אחת, למרות הרבה חשיבותו של הפיקוח ברשת הגנים, כי הוא עוזר לגבנות ליצור את סגנון החיים לילדים המבקרים בגנים אלה. דרושות לנו לכל הפחות עוד 3 מפקחות: אחת לבאר-שבע, אחת לצפון ואחת למרכז הארץ.

למפקחות יש קשיי תחבורה גדולים ובעיית התחבורה קיימת בעיקר בישובי-עולים מרוחקים, אשר שם צריכה תופקוט לעבוד מרחק רב כדי להגיע מגן אחד למשנהו. המפקחות מבלות שעות רבות על הכבישים, והיינו דורשים שלפחות במקומות המרוחקים תועמד לרשותן תחבורה מתאימה כדי שתוכלנה לבצע את זמנן לטובת הגן והילדים.

למרות כל זאת לא הייתי אומרת שהגנים נמצאים במצב טיפשי. מטעם הפיקוח נעשה מאמץ יוצא מן הכלל כדי להעלות את רמת הגנים, ואם כי אני אינני יכולה להיות אובייקטיבית בשטח זה, הרי אנשים רבים אמרו לי שבעו נחת ממצב הגנים.

על ועדת החינוך והתרבות לעשות מאמצים רבים כדי להשיג את התקציב הדרוש לפתיחת הגנים בטווחם ולהכליל גילאי 4 בתוכם. אפשר להטיל על גילאי 4 חינוך חובה, אך לא חינוך. אפשר גם להטיל חובה חלקית. באורה זו נציל את הגן וניתן לילדים את המגיע להם. אם לא גלך בדרך זו ניצור יחידה פדגוגית אשר כבר דיברו עליה שיש לכלול אותה במסגרת בית-הספר.

באנגליה דווחת הדעה שלא רק את גילאי 5 אין להכניס לבית-הספר אלא גם גילאי 6 אינם צריכים לבקר עדיין בבית-הספר. זוהי תקופת טעבר אצל הילדים והם זקוקים בזמן זה ללימוד בלתי-פורמאלי. באנגליה יוצרים עתה יחידה טיפוחת לגילאי 7 - 5 ואף מצרפים אליה את בני 4. זוהי יחידת חינוך גורמלית ומתקדמת, אלא שעוד לא הצליחו להעביר אליה את כל גילאי 7 - 5.

אנחנו בזמן הקרוב לא נוכל אף לחשוב על יצירת יחידה כזאת, אבל בוודאי שאין אנו צריכים להכניס לבית-הספר את גילאי 6 - 5. ילדים בגיל זה אינם יכולים לשאת את ארגון בית-הספר ואת הדעש הקיים בו. אל לנו ללכת בדרך זו אם ברצוננו לשמור על מה שיצרנו מסך שנים רבות.

סך קרייזל

ברצוני לציין שלא כל אשר באשר על-ידי ד"ר פליינט הוא על דעת משרד החינוך. אילו היינו מקיימים ויכוח פדגוגי על כך אם יש לכלול בגן את גילאי 4 אינני יודע אם היינו חולקים על דעתה, אבל המשרד חייב לפעול בתנאים מסויימים ובהתחשב עם המציאות הקיימת, אשר אינה מאפשרת להביא עתה כל הצעה בקשר לגילאי 4. המשרד מתקשה עכשיו לקיים את הגן לגילאי 5 ואף לזה לא נמצא עדיין פתרון. נכון שיש להתחיל כבר בחודש מאי בהכנות לקראת שנת הלימודים הבאה. גם הרשויות המקומיות בוודאי תתבענה זאת מאתנו על-מנת לדעת איך להתכונן לשנה הבאה.

אל.

סר שריד: אשר ליטובים בהם נמצאים פחות מ-11 ילדים בגיל חמש, הרי ברוב המקומות נפתחו גנים ואנו נעזרים שם על-ידי גופים ציבוריים. אם ישנם כגון 8 ילדים בני חמש מחלם סירד החינוך 8/11 מטשכורתה של הגנת והארגונים המסתפיים פעולה מטלטים 3/11 הנותרים. בטושבי עולים בהם ישנם 11 - 9 ילדים אין אנו מנכים מהשתתפותנו, גם אם לומדים ביניהם גילאי 4 או 3.

אשר לגילאי 5, אין אנו מודאגים מהיקף הביקור, מפילו אם חסרים השנה 1000 ילדים. לא נגיע לביקור של 100% גם אם הגן יהיה חיינם.

אשר לפיקוח, הרי לצערנו לא ניתן לנו להשיג את כל מה שאנו רוצים. ידוע לי שניה טשא-ומתן עם נציבות שירות המדינה ועם משרד האוצר על תוספת עובדים לפיקוח, אך לא קיבלנו עובדים נוספים לא לבתי-ספר ואף לא לגנים. השנה ניתן כסף להדרכה ויתכן שבסכום זה נעזר באורות שונות. אני רוצה להדגיש שהפיקוח של משרד החינוך הוא גם על גילאי 4.

ד. נצר: לדעתי טעות היא לחשוב על הרחבת הטעגל. כיום מחובתנו לשמור על הקיים כדי שלא יתבטל.

כאשר קיבלנו לפני שנה את הוראת-השעה ברוב תשלום שכר-לימוד כגון המיחסתי להוראה זאת כאל הוראת-שעה טטש, מתוך תקווה שבעתיד נמצא הטור אחר. ההכנסות משכר-הלימוד הסתכמו השנה ב-600,000 לירות ולמען השגת סכום זה ביטלנו דבר חשוב מאד שקיבלנו על עצמנו. עלינו לחשוב עתה כיצד להחזיר את גיל 5 למסגרת חוק חינוך חובה חיינם, ואיך לכסות את 600,000 לירות אלו, אם כי לפי התקציב החדש יוצא ששכר-הלימוד בשנה הבאה צריך להיות גבוה יותר. משהו אטר ששכר-הלימוד כגון שווה לשכר-הלימוד באוניברסיטה, אך ההכדל הוא שאין מכריחים איש ללמוד באוניברסיטה בעוד שבגן קיים חוק חינוך חובה וגם תשלום.

את שכר-הלימוד שהוטל על בעלי-יכולת לא נקבל, מפני שהורים אמידים לא ישלחו את ילדיהם לגנים ציבוריים, אלא לגנים פרטיים, שהם לפעמים קרובים יותר לבית ואף נוחים יותר. לכן עלולים להגיע לסצב שבו הורים אשר יכולים לשלם שכר-לימוד לא ישלחו את הילדים לגנים ציבוריים.

בעקבות הוראת-השעה שנתפה הסוכנות בדאגה לגילאי חמש ובדרך זו יש להמשיך. הוצאות לימוד של ילדים בני חמש צריכות להתכסות על-ידי המשלה והסוכנות, שכל אחת מהן חייבת להגדיל את תקציב לגנים ב-500,000 לירות. כן צריכים לשאת בעול גם הרשויות המקומיות אשר תכסנה את ההכנסות שבאו השנה משכר-הלימוד והן תטלנה בעקיפין חובות גם על ההורים. בצורה זו יוחזר לגילאי חמש חוק חינוך חובה חיינם. כל הכבדה נוספת על ההורים עלולה להוציא ילדים ממערכת הגן.

לאחר שחוק חינוך חובה חיינם יהיה קיים במסך תקופה טטוילמת יצטרך משרד החינוך להתחיל בחיפוש דרך ליצירת יחידה חינוכית מיוחדת לבני 7 - 5.

אני מקבלת את העובדה שהגנים אצלנו יפיים טאד, ויש בעובדה זו חלק גדול טאד לארגוני נשים, אשר לוקחים חלק בכל המערכות ובכל המקומות. על כן יש למצוא דרך להגברת שיתופו של גורם זה ואין לשחררו מנשיאה בעול.

הופתעתי מדברי ד"ר פיינס, כי ידוע לי שמשרד הטעד אינו מקיים גנים. למשרד הטעד יש תקציב לעזרה למשפחות. לא הילד הוא הטקבל את הטעד כי אם המשפחה כולה, ובמסגרת זו יש לפעמים צורך למצוא סידור מתאים לילדים. משרד הטעד אינו משלם עבור חינוך, אלא בעד הזנה בלבד. רובם של ילדים אלה נמצאים במעונות. בהוצאות החינוך של ילדים טטוג זה נושאים על-פי-רוב ארגוני הנשים. אם ניסח בחשבון ששכר הטעד מטלם 3 וחצי לירות לחודש עבור הזנת ילד הטקבל 2 ארוחות ליום, נראה שזו אשליה לבנות על שחרור כספים טטקור זה. אני מציעה שנקדיש את תשומת-לבנו לבקורה העיקרית והיא - טתן חינוך חיינם כגון לגילאי חמש.

או.

גב' סטור:

חה"כ נצר מציעה שחובה על הטלת שכר הלימוד בגנים תחול על הרשויות המקומיות. דבר זה אינו אפשרי, כי אין לדרוש סירותים נוספים במסגרת סעיף 6(ב) לחוק חינוך חובה, מטום כך הובאה בפני הכנסת הוראת-המעלה, כי נוכחנו לדעת שסעיף זה לא ניווסע הן מבחינה חוקית והן מבחינה תקציבית.

ט. נפרית:

האם יש לד"ר פיינס ידיעות ברורות על כך בכמה מקומות לא נפתחו גנים? האם יש מחסור כה גדול בגננות מוסמכות עד כי 95% מן הגננות בנגב הן בלתי-מוסמכות? עד כמה שלי ידוע, במקומות רבים דווקא גבי-הילדים עומדים על רסה גבוהה יותר מאשר בתי-הספר. במקומות בהם ישנם פחות מ-11 ילדים בני חמש לא רק בעיית המסכורת מונעת את פתיחת הגן, אלא גם בעיית הריהוט. בכמה מקומות עומדת בעיית הריהוט כמכשול לפתיחת הגן? לי ידוע שארגוני הנשים צכנסו לעבי הקורה ונתנו ציוד למקומות בהם לא יכלו לפתוח גנים מחוסר ציוד.

אטרחי כבר פעם שאני מתנגדת לביטול שכר הלימוד בגן, כי זה אינו ריאלי עכשיו. ביטול הוראת-מעלה פירושה למעשה חיסול הגן.

אשר למשרד המעד, הרי ידוע לי שמספר מוסדות חינוכיים במסגרת משרד זה מגיע ל-170, בהם נמצאים כ-3500 ילדים עד גיל חמש, ביניהם ילדים בני ארבע, שלוש ואף פחות מזה. הילדים נשלחים למוסדות לפי בחירתן של העובדות הסוציאליות. מתפקידו של משרד החינוך לפקח על מוסדות אלה מבחינה חינוכית, וידוע לי שפיקוח כזה קיים. האחרייות הארגוניות והמסקית מוטלת על ארגוני הנשים.

אני מאטרפת לדרישה לכלול את גילאי 4 בגן, כי אני רואה בזה אחד הפתרונות החשובים לביקור סדיר בבית-הספר, בעיקר לגבי ילדים בני שכברת נחשלות. ישנם קשיים שלא נתגבר עליהם אם לא נתחיל את חימך הילדים בגיל צעיר מאד. זוהי משאלה חשובה מאד.

אשר לבעיית הפיקוח אשר צריכה למצוא את פתרונה בתוספת מפקחות וסדרי תחבורה תקינים, לא אוכל לומר שעלינו לדרוש הגדלת תקציב בסעיף זה. אך אני פונה בכל לשון של בקשה למשרד החינוך שיתחשב במצוקה הגדולה הקיימת בשטח זה וימצא פתרון, מפני שהפיקוח קובע לא בטעט את גורל הגן.

ח. בוגר:

השנה היה קיים חוק חינוך חובה לגבי גילאי חמש וראינו ש-30,000 ילדים למדו בגנים, בתמיכת הממשלה, הסוכנות, הרשויות המקומיות וארגוני הנשים. אותם הגורמים צריכים להחליץ עתה לטיפול גם בבני ארבע.

א. רזיאל-נאור:

מבחינה פדאגוגית אני מסכימה לדברי ד"ר פיינס על ערכו של הגן בתור חטיבה חינוכית. אני רואה את פיצול הגן לשניים מאחת השגיעות היסודיות ביותר שנעשו אצלנו, אך אינני יכולה להסכים להצעה בדבר הטלת תשלומים על ביקור בני ארבע בגן. עלינו לעשות את כל המאמצים כדי לבטל את הוראת-המעלה אשר תביא לנו צרות רבות, הן מבחינת ההימארות והן מבחינת אחרות. אני מציעה לבטל את שכר הלימוד בגן ולהחזיר את גילאי 5 למסגרת חוק חינוך חובה חיים. אל נשלה את עצמנו שבמצב האבטלה השורר עתה בארץ אפשר יהיה לגבות מהורים שכר-לימוד עבור גילאי 4. זאת תהיה רק הזמנה לאנשים לפרוץ את מסגרת החוק.

א. כלפון:

האם משרד החינוך נקט באיזה שהם צעדים נגד ההוראה שניתנה לגננות מטעם מרכז המורים ואשר לפיה עליהן לעבוד ביום ששי רק עד שעה 11.30?

ד"ר פיינז:

מר שריד יצג בפני הוועדה את מסדר החינוך ואילו אני נקראתי להביע דעה פדאגוגית. לדעתי היחידה של בני חמש אינה יחידה טובה. לא התכוונתי להטלת חוק חינוך חובה על גיל 4. ציינתי רק שאפשר לכלול גם אותם בגן באמצעות ובעזרת ארגוני הנושאים.

אשר למסדר הסעד, הרי שמעתי טאדס אחראי במסדר זה שהשנה הם תומכים ב-5000 ילדים בגנים, ולכן אני חייבת להתיחס לדברים אלה ברצינות. אינני חושבת שמסדר הסעד מסלם רק עבור חזנה, הוא טכסה גם את הוצאות ההחזקה.

אשר לכיתות גן מעוטות ילדים, פנו אלי טפקחות בבקשת עזרה ועצה מה יש לעשות במקרים אלה. ידוע שרוב ארגוני נשים, פרט לשנים מהם, אינם מביעים לישובים מרוחקים, ולכן שוררת במקומות אלה הזנחה.

גננות מוסמכות ישנן, אבל הן אינן רוצות לצאת את הערים הגדולות ולעבור לישובים רחוקים. כל זמן שלא יהיה קיים חוק אשר יחייב אותן לעבודה גם במקומות הרחוקים נאטרך להסתפק בגננות בלתי-מוסמכות. הסצב הגיע עד כדי כך שבערים הגדולות ישנן גננות מחוסרות עבודה, אבל הן בטום אופן אינן מסכימות לקבל עבודה בנגב או באפון הארץ. אם נרצה לתקן את המצב מיסודו יהיה עלינו ליצור יחידה משפחתית של מורים וגננות, אשר יצאו יחד לישובי עולים.

לא התעכבתי רק על לשון הילד, אלא דיברתי על התפתחותו הכללית. ידוע שבארצות רבות התחילו עתה בטתן חינוך לילדים למטה מגיל בית-ספר.

יתכן שלא הזכרתי כאן את חלקם של ארגוני הנושאים בקיום הגן, אך אני מזכירה אותם בכל הזדמנות. אבל על אף שיחוף פעולה מצדם לא נוכף למצוא מקום לגילאי 4 במסגרת הנוכחית ויש לחפש לזה דרכים אחרות.

אנו נלחמים שנים רבות בהפחתת שעות העבודה ביום ששי וגם עכשיו ננקוט בכל הצעדים הדרושים, כדי שהגננות לא יפחיתו את שעות עבודתן.

מר שריד:

אני רוצה להדגיש שניתן שלא נמצא עדיין פתרון לגילאי חמש. לפי המצב התקציבי ברור שיצטרכו להגדיל את שכר-הלימוד בגן בשנת הלימודים הבאה אולי אפילו פי שלוש מטה שהיה השנה. ברור שסכום כזה אין לדרוש מן ההורים ולכן מוכרחים למצוא דרך כדי להגדיל את השתתפותה של המשלה והסוכנות, כך שכר-הלימוד יועלה רק בטעט לעומת שנת תשי"ד. אני בטוח שהעלאה תהיה, אבל היא צריכה להיות מקבילה באופן הגיוני למידת ההתייקרות. בעיה זו צריכה להעסיק את ועדת החינוך, כי שאלה זו תעמוד בדיון על חלוקת כספי הרזרבה. אשר לדברי ד"ר בוגר, הרי אותם הגורמים יצטרכו להגדיל את השתתפותם כדי שאפשר יהיה לקיים את הגן לגילאי 5 עם שכר-לימוד.

הינ"ר א. רימלט:

אני מודה לד"ר פיינז על דבריה. בוודאי נדון בשאלות שהיא עוררה כאשר נקיים דיון לבופו של ענין ולא תחת הלחץ של תקציב. אשר לסיכום, ישנן שתי הצעות בקשר לגילאי חמש. אני מבין שההצעה לכלול גם את גילאי 4 בחוק חינוך חובה היא רק טשאלה.

ה ח ל ט ו ת

ההצעה להחזיר את חוק חינוך חובה חיינם לגבי גילאי חמש - לא נ ת ק ב ל ה הסתייגות לחה"כ רזיאל-נאור.

ההצעה לדרוש מוועדת הכספים שתעשה את כל המאמצים כדי להגדיל את השתתפותה של המשלה והסוכנות בתקציב הגנים, על-מנת לשמור בשנת הלימודים הבאה על שכר-לימוד שלא יעלה בהרבה על שכר-הלימוד בתשי"ד - נתקבלה.